

Motion till riksdagen 2020/21:3206

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

Globala utmaningar i spåren av covid-19

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för ökad transparens i det globala hälsoarbetet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det humanitära stödets andel av det svenska biståndet bör öka och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av det nordiska samarbetet under krisen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja Taiwans deltagande i internationella forum och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beredskap mot desinformation och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Coronapandemin förändrar världen. Betydelsen av internationellt samarbete aktualiseras, inte minst vad gäller det globala hälsoarbetet. En pandemi måste mötas tillsammans med andra – och arbetet kräver öppenhet, tillit och transparens. Samtidigt ställs avgörande frågor om en av globaliseringens viktigaste komponenter – människans möjlighet att resa och umgås över landsgränser.

För Sverige, med en omfattande utrikeshandel och en teknikindustri i framkant, är det ett centralt intresse att värna globaliseringen.

På många vis är covid-19 den första globala krisen där vi inte ser något tydligt globalt ledarskap – en roll som USA annars tagit sig an, alltsedan andra världskriget. Istället för globalt krissamarbete har vi sett en fragmentering i världen och ökade spänningar på många håll. Även Europasamarbetet har ställts inför svåra prövningar, samtidigt som de geopolitiska spänningarna ökar i Sveriges närområde såväl som globalt. Detta i en tid när samarbete är nödvändigt inom många områden; i allt ifrån klimatfrågor till nedrustningsfrågor, och såklart samarbetet kring global hälsa. Coronapandemin har också inneburit svårigheter för det nordiska samarbetet som är en central plattform för Sveriges

internationella engagemang. Det finns all anledning att också granska och utvärdera vårt samarbete i ljuset av hur länderna tillsammans har hanterat gemensamma utmaningar och problem i spåren av coronapandemin.

Pandemin får breda konsekvenser för hälsoarbetet i världen. Dödsfallen i flera andra sjukdomar riskerar nu att öka när sjukvården ställer om för att fokusera helt på covid-19. I många fall har vaccinationsprogram helt satts på paus, vilket riskerar att många barn kan komma att drabbas av infektionssjukdomar.

De ekonomiska och sociala konsekvenserna till följd av hanteringen av pandemin i världen blir påtagliga. Turistindustrin slås ut på många håll och enligt Världsbanken kommer tillväxten i Afrika söder om Sahara att minska med flera procentenheter i år.

Ytterligare en allvarlig följd av pandemin med bäring på global utveckling rör krisens inverkan på remitteringar under året, till följd av varningar om kraftiga minskningar såväl som försvårade transaktionsmöjligheter.

Ökad fattigdom i pandemins spår riskerar att leda till allvarliga konsekvenser, exempelvis riskerar antalet barnäktenskap i världen öka när familjer helt enkelt inte har råd att försörja sina barn. Att snabbt få igång ekonomin och ha en politik för ökad tillväxt är särskilt viktigt i spåren av corona.

Det globala hälsoarbetet

Internationellt hälsosamarbete är ett brett område som omfattar allt från mödrahälsovård, sexuell- och reproduktiv hälsa och vaccinationer till beredskapsarbetet kring utbrott av nya sjukdomar.

De senaste decennierna har stora framsteg vad gäller global hälsa gjorts; människor lever längre och friskare liv, mödradödligheten sjunker och bland de hälsorelaterade delmålen i Agenda 2030 visar 24 av 29 på framsteg under de senaste åren. I pandemins spår utmanas flera framsteg, exempelvis ställs livsviktiga vaccinationsprogram på paus när sjukvården lägger all kraft på covid-19. Det är mycket oroande, och det är viktigt att snabbt få igång vaccinationsprogram igen för att inte nya hälsokriser ska uppstå.

Förbättrad hälsa, ökad livslängd, minskad barnadödlighet och minskad mödradödlighet är viktiga faktorer för utveckling och viktiga förutsättningar för tillväxt och ökat välstånd. Genom vaccinationsprogram finns det i dag dödliga sjukdomar som i princip går att utrota. Det är en solidarisk handling att genom exempelvis vaccinationsprogram vara med och rädda liv, men det ligger också i vårt eget intresse att minska spridningen av farliga sjukdomar. Hälsofrågor kräver global samverkan, och Moderaterna anser att utvecklingssamarbete kring global hälsa ska vara en bärande del av Sveriges utvecklingspolitik.

Pandemin tydliggör behovet av katastrofstöd

I spåren av pandemin kommer framförallt de humanitära behoven i världen att öka. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det också kan kallas, är i dag en mycket liten del av allt bistånd. Stora merparten av allt bistånd är utvecklingsbistånd, den typen av bistånd som ska vara långsiktig hjälp till självhjälp. Moderaterna har länge drivit på för att humanitära insatser som andel av svenskt bistånd ska öka, behovet av detta är nu ännu större i spåren av pandemin. Humanitärt bistånd är biståndets kärna som syftar till att hindra död och lindra nöd.

De multilaterala organisationerna

Sverige ska stå upp för multilateralismen och en regelbaserad världsordning, något som nu utmanas när stater, med andra värderingar och agendor än våra, flyttar fram sina positioner i världspolitiken. Värnandet av de multilaterala organisationernas professionalism, integritet och transparens är särskilt betydelsefullt.

I egenskap av att vara en stor givare till internationella organisationer i FN-systemet måste Sverige kunna ställa krav för att värna våra intressen i en allt mer oförutsägbar värld. Behovet av våra värderingars genomslag blir särskilt tydligt i det internationella samarbetet kring global hälsa, där frågor om transparens och länders tillit till varandras data utgör viktiga förutsättningar för ett fungerande samarbete.

Utbrottet av covid-19 har tydliggjort denna utmaning, där Kinas inflytande över Världshälsoorganisationen (WHO) väckt frågor. Det kan noteras hur WHO:s kommentarer kring Pekings hantering av utbrottet varit överlag positiva trots de uppenbara bristerna i landets agerande, inte minst kopplat till de initiala ansträngningarna för att tysta ner och dölja virusutbrottet. Pekings agerande försvårade en snabb global respons mot pandemin.

Att Peking blockerar Taiwans deltagande i WHO blir i sammanhanget särskilt bekymmersamt givet Taipeis ansats att värna världssamfundet för utbrottet på ett tidigt stadium. WHO:s förhållningssätt till Peking illustrerar väl de utmaningar som vi nu möter i internationella samarbeten. Det ligger i Sveriges och EU:s intresse att främja Taiwans deltagande i internationella forum.

Det är viktigt att WHO:s hantering av coronapandemin granskas och att en oberoende granskning görs av hur WHO hanterat pandemin och dess utbrott. WHO:s fokus måste vara den globala hälsan, utan sidoblickar mot exempelvis Kina.

I pandemins spår har vi också sett hur auktoritära krafter använt krisen för att införa åtgärder som inte enbart syftar till att minska smittspridningen, utan också till att minska det demokratiska utrymmet. Detta kan inte accepteras och Sverige måste tillsammans med EU och likasinnade länder markera när stater bryter mot mänskliga rättigheter och demokratin.

Säkerhetspolitiska utmaningar i spåren av covid-19

I ett utsatt läge blir vårt samhälle än mer känsligt för påverkanskampanjer och desinformation. När människor upplever osäkerhet ökar risken att utsättas för, och utnyttjas av, aktörer som inte vill oss väl. Under inledningen av pandemin rapporterades om allt fler försök från utländska statsaktörer att utnyttja den rådande situationen för att än mer försvaga Sverige och andra europeiska länder som drabbats hårt av coronaviruset.

Den utrikespolitiska tankesmedjan Frivärld har under krisen adresserat de viktiga frågorna om desinformation. Påverkansoperationerna utgör en betydande utmaning. Genom olika kanaler och på olika språk sprider utländska statsaktörer motsägelsefulla berättelser för att så frön av osäkerhet, misstänksamhet och för att vidga motsättningar. Debatten polariseras, samhällen splittras och oron ökar. Man utnyttjar berättigad kritik mot myndigheter och regeringar och spår på med alternativa fakta och konspirationer.

Samtidigt har den demokratiska världen under lång tid drabbats av desinformationskampanjer riktade mot just folkhälsofrågor. Så kallade trollfabriker med tydlig koppling

till utländska stater har gett kraft åt anti-vaccinrörelser runt om i Europa och på andra håll i världen, vilket skapat svåra påfrestningar för de samhällen som drabbats värst.

Det är av stor vikt att Sverige liksom övriga EU förmår att stå emot de krafter som genom ryktesspridning och konspirationsteorier försöker försvaga vårt land, våra institutioner och det europeiska samarbetet. Här har vi alla ett ansvar.

Såväl myndigheter som regeringen har ett stort ansvar för att upprätthålla stringens i sin kommunikation. Otydlighet i krissituationer kan få allvarliga följder. Utredningen om den nya Myndigheten för psykologiskt försvar som presenterades våren 2020 är i sammanhanget också ett steg i rätt riktning och något som Moderaterna drivit på.

Europeiskt samarbete

Coronapandemin har också inneburit prövningar för Europasamarbetet. Samtidigt har EU:s medlemsstater visat viktiga solidaritetshandlingar under krisen, såsom att hjälpa varandra med vård av patienter, skyddsrustning och läkarteam som åkt till de allra värst drabbade länderna. Sverige ska också bidra aktivt i detta arbete utifrån vår förmåga.

Att den inre marknaden fungerar är en viktig grund för svensk ekonomi och svenskt välstånd. EU-kommissionens agerande under krisen för att upprätthålla det fria varuflödet mellan medlemsstaterna trots ansatser till restriktioner i flera länder har varit helt avgörande för Sveriges utrikeshandel. Betydelsen av ett EU som fokuserar på dess kärnuppgifter – att stå upp för gemensamma regelverk och säkerställa deras efterlevnad – har tydliggjorts av krisen.

För att möta de geopolitiska utmaningarna i pandemins spår är det också av stor vikt att stärka den europeiska utrikestjänsten och det viktiga arbetet som EU-kommissionen idag bedriver för att motverka desinformation. Lika viktigt är det också att medlemsstaterna visar solidaritet under krisen, särskilt mot de som drabbats värst.

Hans Wallmark (M)

Hans Rothenberg (M)

Magdalena Schröder (M)

Tobias Billström (M)

Jessika Roswall (M)

Margareta Cederfelt (M)

Boriana Åberg (M)

Cecilia Widegren (M)

Pål Jonson (M)